

Mlada Koroška

MESEČNA MLADINSKA PRILOGA „SLOVENSKEGA VESTNIKA“ CELOVEC, V SOBOTO 31. JULIJA 1948 — LETNIK III. — ŠTEV. 7 (25)

Pripravljamo se na mladinski dan

Meseca junija t. l. smo imeli mogočne ljudske tabore v Globasnici, Št. Janžu v Rožu in pod Jerberkom nad Vrbskim jezerom, na katerih so se zbrali tisoči koroških Slovencev, ki so izrazili zahtevo po združitvi vseh Slovencev v skupni domovini. Neštokrat je naš narod zahteval na ljudskih taborih in zborovanjih združitve vsega naroda v lastni državi. Tudi 20. leta pred usiljenim plebiscitom je naše ljudstvo jasno povedalo: Mi koroški Slovenci nočemo umreti, hočemo živeti in si na svoji zemlji sami gospodariti.

V času nacističnega nasilja je naše ljudstvo odločno odgovorilo, da ljudstvo, ki hoče živeti in se bori za svobodo, nikakor ne more umreti. Koroški Slovenci, predvsem pa mladina, smo zgrabili za orožje in se v hribih borili za svobodo slovenskega in vseh zatiranih narodov.

Tako potekajo predpriprave za mladinski dan

Sedaj ko smo izdelali načrt za fizikalne vaje, smo se po vsej Slovenski Koroški oprijeli konkretnega dela. Kljub temu, da je v naših vrstah pretežno kmečka mladina in da je bilo v začetku zanimanje za fizikulturo zelo neznačajno, je pa danes že vsak poedinec bolj zainteresiran, kajti zaveda se, kaj bo pomenil naš mladinski dan, ki bo ponovna masovna manifestacija naših zahtev, za katerih uresničenje se borimo. Sedaj, ko so se fizikalne skupine že docela uzele v red, delo in disciplino, je viden velik napredek v obvladavanju prostih vaj. Tovariši nad vse resno sprejemajo navodila in se po njih ravnaajo. Zavedajo se, da morajo vložiti vse svoje sposobnosti v to, da bodo čim bolj in uspešneje predstavljali slovensko koroško mladino ob priliki mladinskega dneva. Posebno živahno se te fizikalne vaje izvajajo v beljaškem okraju. Ko smo pred 14. dnevi napovedali v Logi vasi oz. v Št. Ilju prve proste vaje, se je zbralo samo 14 mladincev in mladink. Tudi nismo imeli še harmonike, da bi izvajali proste vaje po melodiji »Hej tovariši«. Izgledalo je, da v času, ko je največ dela na polju, ne bo mogoče izvajati fizikulture, da bodo težave pri pripravi in vajah za nastop, katerega nameravamo napraviti meseca avgusta. Ob tem prvem poizkusu smo imeli samo en odgovor: tovariši, prihodnji teden v sredo se spet vidimo in pripravimo se za fizikalne vaje. Danes bo pa šlo, so pravili mladinci v sredo, danes nas je 22 in tudi naš dobri harmonikaš Zdravko je navzoč. Res, prav dobro so potekale naše prve vaje. Toda nismo vadili samo za fizikalni nastop, ker smo zvedeli, da bodo nastopili tudi pionirji z raznimi točkami, kakor s petjem, s piramidami, tamburaši itd., zato smo pričeli tudi z vajami na kulturnem področju.

Ne samo v Št. Ilju, temveč tudi v Št. Jakobu lahko naštevamo prve uspehe v predpripravi. Imeli smo že trikrat vaje in vedno več mladincev in mladink prihaja, tako da bo dvorana v Narodnem domu kmalu premajhna.

Tov. Cilka iz Rožne doline je prevzela skrb za izvajanje fizikalnih vaj v borovelskem okraju. Tudi ona nam bo v kratkem lahko povedala, kako daleč je mladina z vajami v Rožni dolini. Pred kratkim so imeli v Slovenjem Plajberku prvo vajo za zborni recitacijo, s katero bodo nastopili na mladinskem dnevu.

Ravno tako je tudi Podjuna zelo živahna. V Št. Vidu so že večkrat imeli fizikalne vaje. V Železni Kapli hočejo tudi pionirji pokazati svoje sposobnosti, in smo že danes radovedni, kako so napredovali. Ne smemo pozabiti na Pli-

rodov. V narodnoosvobodilni borbi je naš narod spoznal, da ni dovolj, če sme govoriti v slovenskem jeziku, spoznal je, da mora naš narod sam odločati o svoji usodi in biti na svoji zemlji svoj gospod.

Od takrat je naše ljudstvo zrelo in ga ne bo uničilo nobeno nasilje, naše ljudstvo se bo odločno borilo, kajti svobodo si mora narod priboriti sam. Nikoli nismo in se tudi ne bomo umaknili s te naše zemlje, ker smo tu doma — tu pa je Jugoslavija, ki je postavila svoje mejnike tam, do kamor sega naša slovenska zemlja. Odločno se borimo za to zemljo, ki je slovenska, in nikoli ne bomo popuščali v borbi za naše cilje. S temi besedami smo manifestirali na naših ljudskih taborih, s temi besedami se borimo in manifestiramo z dneva v dan in bomo manifestirali tudi na našem mladinskem taboru.

berk, kjer so tudi že imeli fizikalne vaje.

Vsa mladina Slovenske Koroške se pripravlja na mladinski dan, posebno zanimanje kažejo naši študentje, ki so prišli pred kratkim iz Jugoslavije. Večkrat nas opozarjajo na napake v našem

delu in mi jih skušamo čimprej odpraviti. Tovariši so z lastnimi očmi videli napredek v Jugoslaviji, sodelovali so z jugoslovansko mladino, videli so, kako se šola mladina Jugoslavije in kako gradi lepše življenje in boljše bodočnost svojega naroda. Mi tega na Koroškem in sploh v Avstriji še vedno ne poznamo, ker oblasti ne vidijo potrebe, da bi se Avstrija obnovila in postala res napredna država.

Ravno zdaj, ko se pripravljamo na mladinski dan, nam v prvi vrsti manjkajo strokovnjaki za fizikulturo, nimamo pravih prostorov, nimamo še enotne obleke za fizikulturnike, kakor jo imajo fizikulturniki v vseh naprednih državah. Kljub temu pa imamo nekaj, s čim bomo dvignili našo fizikulturo, našo dobro voljo in odločnost, s katero so se že borili naši partizani in s katero se bomo borili tudi mi za naš končni cilj. Naša predanost narodu nam bo pomagala premostiti vse težave in zapreke, s katerimi nam skušajo razni šovinisti in reakcionarji onemogočiti naše delo.

Mladinski dan bo mogočen nastop mladine Slovenske Koroške, ki bo na svojem zborovanju ponovno izrazila odločno zahtevo po svobodi in enakopravnosti.

Kori P.

Po treh letih so se vrnili

V nedeljo, dne 11. julija t. l. so prišli naši študentje iz Jugoslavije na počitnice. Tri leta so minula, odkar so odšli naši tovariši in tovarišice v svobodno domovino, da se v slovenskih šolah, ki jih nam tukaj na Koroškem nočejo dati, izšolajo v naprednem narodnem duhu in postanejo prava ljudska inteligenca.

Vsi študentje, ki so bili v Jugoslaviji, so imeli priložnost, da so videli, kako obnavljajo v novi napredni ljudski dr-

žavi, kako se šola mladina v svojem materinskem jeziku, kako svobodni ljudje gradijo socializem in si ustvarjajo lepšo bodočnost in boljše življenje delovnega človeka. Videli so, s kakšnim poletom gradi mladina nove tovarne, železniške proge, nove šole in zadružne domove. Tudi naši študentje so doprinesli svoj delež pri obnovi domovine, pomagali so pri gradnji mladinske proge in pri drugih delovnih akcijah. Povsod so videli navdušenje mladine, ki si

Naše pionirke nastopajo s prostimi vajami

Partizanski spomenik je simbol naše borbe

Mladina iz Št. Ilja je poslala škofijskemu ordinariatu v Celovec protestno pismo, v katerem pravi:

Mladina, zbrana na sestanku v Št. Ilju, protestira proti izjavljanju škofijskega ordinariata o odstranitvi napisu na partizanskem spomeniku v Velikoveu.

Partizani, ki so pokopani na pokopališču v Št. Rupertu, so se borili v vrstah Jugoslovanske armade proti najhujšemu sovražniku človeštva — proti fašizmu — in so dali za ta vzvišen cilj svojega mlada življenja. Njim v zahvalo in

spomin je postavilo ljudstvo Slovenske Koroške nagrobni spomenik z napisom:

»PADLIM ZA SVOBODO V BORBI PROTI FAŠIZMU«.

Slovensko ljudstvo bo branilo ta spomenik kot simbol in dokaz njegove pravične borbe in odločno odklanja utemeljevanje škofijskega ordinariata.

Zahtevamo takojšnji preklje izjavo škofijskega ordinariata, ker smo to dolžni našim borecem in herojem.

Pismo so podpisali vsi mladinci, ki so bili zbrani na sestanku.

gradi svojo lastno državo, povsod so videli in čutili veliko ljubezen, ki jo gojijo narodi Jugoslavije do državnega vodstva, posebno pa do maršala Tita. Tam so se tudi lahko prepričali, da je kritika Kominforma, katero izrablja svetovna reakcija za klevetanje nove Titove Jugoslavije in njenega vodstva, povsem neutemeljena, kajti jugoslovanski narodi vidijo v maršalu Titu voditelja, ki bo popeljal Jugoslavijo v lepšo in srečnejšo bodočnost, narodi Jugoslavije vidijo v Komunistični partiji Jugoslavije ono silo, ki je povedla vse ljudstvo v odpor proti fašizmu in dobro se zavedajo, da so si ravno pod vodstvom Komunistične partije priborili svobodo in da jih bo Partija privedla v srečno življenje — v socializem.

Ko so študentje zdaj prišli domov na koroška tla, so šele prav občutili, kakšna je razlika med napredno demokratično Jugoslavijo in nazadnjaško Avstrijo. Tam svobodna in samostojna država, tukaj odvisna država in kolonija ameriškega kapitala.

Že ob prvem koraku na koroška tla so jih obkolili avstrijski orožniki in jih gledali na nedvoumen način. Takoj so naši tovariši in tovarišice lahko opazili, da so za te gospode nezaželeni, ker so bivali dalj časa v demokratični in napredni državi, kjer ni zapostavljanja in izkoriščanja naroda po narodu.

Toda kljub vsem neprijetnim pogledom orožnikov in drugih šovinistov, ki so bili na postaji, je bilo svidenje z našimi študenti najsrčnejše. Stiskali smo si roke in pogledi so izdajali, da so se srečali mladi ljudje, ki so istega mišljenja in ki se vsi borijo za osvoboditev svojega naroda. Posebno ljubeznivo je bilo srečanje študentov s starši, ki so jih prišli pričakovati. Prve dni so že spoznali študentje razmere pri nas na Koroškem, na lastni koži so lahko občutili »pravice«, ki jih uživamo mi koroški Slovenci.

Zdaj nam pripovedujejo o svojih vtisih v Jugoslaviji in o prvih vtisih v Avstriji. Tov. Mojca pripoveduje o prihodu na Koroško:

Jutro je bilo hladno, komaj se je začelo daniti, ko je pridrvel brzovlak skozi karavanški predor. Doma! Koroška zemlja! Neosvobojena tla! Po treh letih spet na domači zemlji! To so bili naši vzkliki, ko smo zagledali našo ožjo domovino. Komaj, da smo se zavedli, se je vlak že ostavil na kolodvoru v Podrožici. Na uho so nam padale besede v nemškem jeziku, kar se nam je zdelo tuje, ker smo vendar prišli iz Slovenije. Takoj so se vsuli žandarji v vlak, ki so nas debelo gledali in si mislili, odkod pa ta »drhal«? Toda mi nismo drhal, temveč smo koroški študentje, ki prihajamo iz svobodne Jugoslavije, kjer smo se šolali v slovenskih šolah, katerih nam tukaj v Avstriji nočejo dati. Prihajamo iz Jugoslavije, kjer smo se utrdili, se politično izgradili in mnogo pridobili na znanju, s katerim bomo zdaj v času počitnic in pozneje koristili naši domovini.

Po pregledu naše prtljage in potnih listov smo se napotili z mladino iz Št. Jakobu in našimi starši, ki so nas že pričakovali na postaji, proti Lešam. Srečevali smo domačine, naše prijatelje in tudi naše sovražnike. Prvi so nas veselo pozdravljali in nam stiskali roke, drugi pa so nas sovražno pogledovali, kakor bi hoteli reči: vas ne potrebujemo v »novi« Avstriji!

Končno smo nekateri le prispeli na naše domove, drugi, ki niso imeli vlaka, da bi se odpeljali na svoje domove, so se udomačili pri Gabrijelu v Lešah, kjer so jim pripravili dobro kosilo. Popoldne smo priredili v Št. Jakobu koncert, kjer (Nadaljevanje na 2. str.)

Po treh letih so se vrnili

(Nadaljevanje s 1. strani)

smo pokazali del našega dela in znanja. Po prireditvi smo se še malo zavrteli. Ko smo se vračali domov, smo že slišali razne pripombe. Kar čudno se zdi človeku, ko gre mirno skozi vas in srečava svoje nekdanje sošolce, kar naenkrat pa pripomni nekdo izmed njih: »Schant, das sind die Barbaren!« Take opazke, ki so značilne za šovinistične nestrpnosti na Koroškem, nas ne morejo spraviti iz ravnotežja, še manj pa nas razžaliti, ker prihajajo iz ust nekdanjega zagrizenega nacista in sedanjega navdušenega BHS-ovca. Stvar je samo v tem, da mi nismo vajeni takih in podobnih izpadkov, ker v Jugoslaviji tega ni, da bi nas psovali na cesti. Tam so vsi ena enota, vsi smo ena družina, ena celota brez odpadnikov. Kot člani te družine smo se oborožili z orožjem znanja in s tem se bomo borili proti našim sovražnikom, znali bomo pobijati trditve ter laži, ki se govorijo tukaj o naši mogočni Jugoslaviji in njenem vodstvu.

Prišli smo domov in vsak posameznik se dobro zaveda svojih dolžnosti in dobro pozna svoje naloge. Čaka nas delo, delo v mladinski organizaciji in delo pri gradnji prosvetnih domov. Z navdušenjem se bomo udeležili dela, delali in obnavljali bomo našo ožjo domovino in tako doprinesli svoj delež h končni osvoboditvi in priključitvi Slovenske Koroške k matični državi, Titovi Jugoslaviji.

Marica pripoveduje, kako so bili študentje sprejeti v Jugoslaviji ter o delu, ki zdaj čaka tovariše in tovarišice, ki so prišli iz Jugoslavije:

Po treh letih smo prišli spet domov, da preživimo letošnje počitnice v naši koroški domovini. Prišli smo iz domovine v domovino, kajti tudi v Jugoslaviji smo se počutili ravno tako doma, kakor tukaj. To morda drugi študentje, ki študirajo na Dunaju, v Gradcu ali kjer koli, ne bodo mogli prav razumeti. Mi pa smo kljub temu, da smo bili daleč časa ločeni od naših staršev, sester in bratov, uživali prijetno domačnost, kajti naši jugoslovanski bratje, naj so ti bili Slovenci, Hrvati ali iz drugih krajev, so pokazali ob vsaki priložnosti svojo prijaznost in tovarštvo ter nam pomagali pri vsakem delu. To je vplivalo na nas kot ena skrivnostna sila, ki povezuje enega z drugim in tako ustvarja neolčljivo skupnost bratstva in enotnosti.

Tudi zdaj, ko smo prišli na Koroško, bomo v skupnem delu in skupni borbi za pravice zatiranega naroda kovali enotnost mladine. Pred vsem pa bo naša naloga, da bomo sodelovali na kulturnem področju. Kljub temu, da se po par tednih vrnemo spet v Jugoslavijo, bomo zdaj z vsemi silami sodelovali v delu in borbi koroških Slovencev in predvsem slovenske mladine na Koroškem.

Tudi tov. Tonček pripoveduje o prihodu študentov in o prvih vtisih, ki jih je dobil doma na Koroškem:

Po treh letih študija v svobodni Jugoslaviji smo se vrnili v našo še vedno zatirano domovino. Prepojeni z mislijo svobodnega naprednega človeka smo se vrnili na naše domove. Po nekaj dneh bivanja sem spoznal položaj slovenskega ljudstva na Koroškem. Delavci hodijo z nevoljo na delo, ker ne vedo, za koga delajo in se trudijo. Delavci v Avstriji nimajo tistega veselja in elana pri delu kot ga imajo v Titovi Jugoslaviji, tam hodijo delavci z veseljem obrazom in pesmijo na delo in presegajo delovne norme. To pa more samo človek, ki ve, zakaj dela.

Avstrijske oblasti še vedno nočejo priznati koroškim Slovincem najosnovnejše pravice. Mladini ni dana možnost, da bi se izobrazila v maternem jeziku. Tri leta nam obljubujejo srednjo šolo, a do danes je to ostala samo prazna obljuba. Kmetom je onemogočen gospodarski napredek. Izselencem še sedaj ni povrnjena škoda, ki jim je bila prizadeta po nacističnih zločinih. Takega položaja slovenskega ljudstva mi napredna mladina ne bomo trpeli, temveč se bomo borili za osvoboditev našega naroda in priključitev Slovenske Koroške k FLR Jugoslaviji. Študentje, ki študiramo v svobodni Jugoslaviji, bomo še z večjim veseljem študirali, da bomo

postali inteligenca, ki bo izhajala iz ljudstva in ki bo vodila slovensko ljudstvo na Koroškem k dokončni osvoboditvi.

Kako so bili študentje, ki so se vračali na svoje domove, sprejeti na zaporni coni, nam pripoveduje tov. Vera:

Ko smo prišli na Koroško, smo kmalu imeli priložnost spoznati razmere v današnji »demokraciji« Avstriji. Prav poseben smo to videli in občutili na lastni koži, ko smo se v ponedeljek, dne 12. t. m. vračali domov v Podjuno. Iz Celovca, kjer smo nastopili na zboru brigadirjev, smo se peljali s popoldanskim vlakom na naše domove v Podjuno. Že med vožnjo smo morali ugotoviti, da nismo dobrodošli na koroških tleh, upazke vseh vrst so nas prepričale o tem. Tovariši, ki so poznali kričanje, so nam povedali, da so to Wurfkomandoei in člani BHS-a.

Toda to še ni bilo vse. Pripeljali smo se do dravskega mostu pri Tinjah, kjer izvajajo avstrijski orožniki kontrolo, ker je tukaj zaporna cona ali »železna zavesa«. Vstopili so orožniki in pričeli pregledovati »permite«, brez katerih se ne pride v zaporno cono. Prišli so tudi do nas študentov, ki nismo imeli tega »permita«, imeli smo pa potne liste, ki veljajo za vso Avstrijo in mislimo, da tudi za južni del Koroške. V tej zadevi smo vprašali tudi obmejne organe v Področici, ki so nam razložili, da pridemo brez nadaljnjega s potnimi listi v zaporno cono. Toda gospodje orožniki na dravskem mostu mislijo drugače o tem. Na povsem neprijazen način so nam povedali, da ne smemo nadaljevati vožnje, ker nimamo potrebnega dovoljenja. Surovo so nas postavili iz vlaka, ki je kmalu nato odpeljal.

Na ta način so nam avstrijski orožniki prepredili povrnitev na naše domove. Šele po daljših pogovorih z varnostnim ravnateljstvom in po intervencijah v Celovcu so obljubili, da z večernim vlakom lahko nadaljujemo vožnjo. Toda še enkrat so orožniki pokazali svojo mrznjo do nas slovenskih študentov. Ko je namreč prispel večerni vlak do mostu,

so nam ponovno prepredili nadaljnjo vožnjo. Spet smo ostali na mestu in čakali rešitve. Šele ko je vlak odpeljal, so se »nepristranski« orožniki spomnili, da nas morajo pustiti v zaporno cono. Toda kako zdaj priti domov, ko vlak ne vozi več. Tovariši so preskrbeli avtomobil, s katerim smo po večurnem čakanju nadaljevali našo pot.

To nam je spet dokaz, kako pojmujejo avstrijske oblasti pravice in enakopravnost koroških Slovencev. Naš odgovor na vso zapostavljanje bo še odločnejša borba za osvoboditev in priključitev Slovenske Koroške k Titovi Jugoslaviji, ker samo v novi napredni in demokratični državi bomo dosegli tudi mi koroški Slovenci vse naše pravice in popolno svobodo.

Tov. Šimej nam pripoveduje o delu mladine v Titovi Jugoslaviji:

Ko se končajo predavanja in se zaključijo šolsko leto, se študentska mladina nove Jugoslavije zaveda svojih velikih nalog, ki so postavljene pred njo. Že zadnje mesece, preden se mladina razide, se vsak mladinec in mladinka zaveda, da mora vsak poedinec prispevati svoj delež k izpolnitvi velikanskega načrta — Titove petletke. Zato se mladina stoddostno obveže, da bo šla čez počitnice na prostovoljno delo, v mladinske delovne brigade, bodisi na republiške gradnje, na gradnje združnih domov ali na zvezna gradilišča, kakor so Novi Beograd, Nova Gorica, avtostrada bratstva in edinstva itd.

Predpogoj za vsakega mladince je, da je dober študent, da položi vse izpite, ker drugače sploh ni možno, da bi ga sprejeli v brigado. Posamezni študentje se sramujejo, če bi zaostajali pri študiju in bi tako ne mogli sodelovati pri obnovi svoje domovine. Višji letniki, ki so sposobni za praktično delo, delajo v tovarnah ali klinikah, kjer se strokovno izobražujejo, da bodo nudili ljudstvu to, kar ljudstvo od njih pričakuje.

Ravno tako smo se tudi mi koroški študentje lansko leto vključili in poma-

gali graditi porušeno domovino, ker nam ni bila dana možnost, da bi se vrnili na počitnice na Slovensko Koroško, kjer bi delali in pomagali obnavljati našo ožjo domovino. Še z večjim poletom se je sedaj mladina vrgla na svoje delo, da bo danes, ko blatijo Jugoslavijo, s svojim delom dokazala, da narodi Jugoslavije hodijo pravo pot, pot, ki so jim jo partizani začrtali že v težki narodno-osvobodilni borbi, dokazali bodo, da Jugoslavija gradi socializem in da se ni oddaljila od poti marksizma-leninizma.

S študenti je prišla tudi tovarišica Vida, ki je zaposlena v eni ljubljanski trgovini. Zdaj nam na kratko pripoveduje o delu in življenju v trgovini:

Že vedno je bila moja želja, da se izučim v trgovskem poklicu. Zaradi tega sem šla tudi v Jugoslavijo, kjer sem dobila službo.

Sredi lepega mesta Ljubljane stoji veliko trgovsko poslopje, naš Narodni magazin, ki je državno podjetje in služi koristim delovnega ljudstva. V stari Jugoslaviji so izjemali poedini veletrgovci delovno ljudstvo, danes pa so trgovine last vsega naroda.

Čeprav je podjetje bilo ustanov. šele začetkom tega leta, se promet zelo živahno razvija. V našem podjetju je zaposlenih nad 100 uslužbencev, ki strežijo kupcem, kateri prihajajo od jutra do večera v takem številu, da je trgovina vedno napolnjena. Da se kupci, ki vsled velikega prometa čakajo na postrežbo, ne dolgočasi, imamo tudi zvočnik, ki daje navodila in nudi zabavno godbo ter petje. Tudi v vsakem drugem oziru je nad vse dobro preskrbljeno za postrežbo kupcev, ki v vedno večjem številu prihajajo v državno podjetje, ker se zavedajo, da na ta način ostanejo denarna sredstva last vsega naroda, ne pa poedincev, ki bi se bogatili na račun delavca.

Iz dopisov vidimo, kako so živeli naši študentje v novi Jugoslaviji in kako so bili sprejeti v Avstriji, ki se imenuje demokratična država.

Vedno več dokazov imamo, da je naša pot borbe edino prava, ker samo po poti dosledne in brezkompromisne borbe bomo dosegli našo popolno svobodo v naši matični državi, novi Titovi Jugoslaviji.

Gledališče Ljudske mladine

Ljudska mladina Slovenije je dosegla v okviru mladinske organizacije že velike in lepe uspehe pri kulturno-umetniškem delu; zlasti so veliki uspehi mladinskih igralskih skupin tako z ozirom na število v njih zajete mladine kot z ozirom na kvaliteto del, ki so jih postavile na oder. Brezdvomno pa pomeni ustanovitev gledališča Ljudske mladine »Kajuh« do sedaj enega največjih uspehov mladine na tem področju.

Mladinsko kulturno-umetniško društvo »Kajuh« je bilo ustanovljeno v maju lanskega leta. Vanj sta se vključila centralni pevski zbor Ljudske mladine Slovenije in centralno gledališče Ljudske mladine Slovenije, ki je bila kot samostojna kulturno-umetniška sekcija ustanovljena že jeseni 1946. Z ustanovitvijo mladinskega gledališča je bila mladini, ki ima veselje do igralske umetnosti, odprta pot k aktivnemu udeleževanju na gledališkem področju.

Prvi člani gledališča Ljudske mladine Slovenije so pričeli s študijem recitacij in gledaliških prizorov. Zaradi odhoda strokovnega vodje je delo članov zelo popustilo. Novi voditelji so se stalno menjavali, kar je v veliki meri vplivalo

na delo gledališča. Šele združitev vseh centralnih mladinskih kulturnih skupin je omogočila mladim članom gledališča smotnejše delo.

Člani gledališča so se pridružili brigadi, ki je zajela tudi člane ostalih kulturnih skupin. Brigada je odšla na gradnjo mladinske proge Šamac — Sarajevo in postala udarna. Na mladinski progi je dosegla sijajne uspehe na kulturnem področju. Člani gledališča so naštudiral več zbornih recitacij in nastopili v okoliških vaseh in pred brigadami iz ostalih republik države. Takoj po vrnitvi z mladinske proge je celotno društvo »Kajuh« obiskalo večje kraje na Primorskem. Ob vrnitvi v Ljubljano so pričeli mladinci — člani mladinskega gledališča z načrtnim študijem v svoji sekciji. Študirali so posamezne prizore, sami spreminjali in izpopolnjevali njihovo vsebino in z vztrajnim študijem dosegli, da so se lahko lotili študija večjega dramskega dela. Odločili so se za Švarkinovo komedijo »Izpit za življenje«.

Švarkin je v komediji »Izpit za življenje« upodobil mladino novega sovjetskega rodu, ki je polna zaupanja v svojo mlado moč. Ljuba, Stjepan, Nina, Ve-

ra, Aljoša in Ženja so dobri iskreni tovariši in prijatelji, so živo nasprotje Natalije Petrovne, Pavla Verhovskega in kapitana Rozanova, katerih podobe je vpelal Švarkin v svojo komedijo kot ostanek stare miselnosti, ki se izgublja ob prevladujoči svetli misli nove sovjetske mladine. Mladinci, člani gledališča Ljudske mladine »Kajuh«, ki so v lanskem letu na mladinski progi sami občutili vso polnost življenja in fizičnega ter umskega ustvarjanja Ljudske mladine Jugoslavije, so se z vso vnemo posvetili študiju z namenom, da čim prirodnejše prikažejo na odru Švarkinove like.

Prva uprizoritev komedije »Izpit za življenje« je dokazala, da ima Mladinsko kulturno-umetniško društvo »Kajuh« v svoji sredi vrsto nadarjenih igralcev. Res je sicer, da najdemo v njihovi igri še marsikatero pomanjkljivost, res pa je tudi, da so ti mladinci, ki so prvič nastopili na odru, postavili z uprizoritvijo trdne temelje gledališču Ljudske mladine, ki bo vzgajalo v svoji sredi zdrav, sposoben mlad kader za narodno gledališče. Uspehi, ki so jih dosegli ob svoji prvi predstavi, kakor tudi napake in pomanjkljivosti, jim bodo služili kot podlaga pri njihovem nadaljnjem študiju.

Pred gledališčem Ljudske mladine »Kajuh« stojijo še velike naloge. Ena najvažnejših nalog je izpopolnitev igralskega talenta svojih članov, kar bodo dosegli z vztrajnim študijem pod strokovnim vodstvom. Druga teh nalog je pritegniti v svojo sredino čim večje število mladine, ki čuti v sebi veselje do igranja. S tem bo izpolnila Ljudska mladina velik del naloge v zvezi z visoko kulturno izgradnjo jugoslovanske mladine. V času, ko polagajo v državi prve temelje socializmu, ko nudi država Ljudski mladini pogoje za vsestransko izobrazbo in izgradnjo, je delu mladinskega gledališča ob polni zavednosti njegovih članov zagotovljen najboljši uspeh.

Mladina Slovenije bo pomagala graditi v Makedoniji

Petletni plan predvideva, da se bo povečala do 1951. leta proizvodnja električne energije za štirikrat napram 1939. letu. V okviru del na elektrifikaciji domovine bodo zgradili tudi v ljudski republiki Makedoniji veliko hidrocentralo Mavrovo, ki bo dajala električno energijo vsemu delu Makedonije in tako osigurala ceneno in boljše pogonsko silo v industriji. Na gradnji hidrocentrale se nahajajo številne mladinske brigade iz Makedonije, ravno tako pa bo pomagala v teh težkih delih tudi slovenska mladina. Te dni odhaja iz Ljubljane brigada, ki se bo udeležila gradnje hidrocentrale.

Življenje v brigadah na gradnji hidrocentrale je približno isto kot v brigadah na vseh ostalih gradiliščih. Sprejemanje dnevnih, desetdnevnih in mesečnih nalog, intenzivno tekmovanje med poedinci in trojkami, borba za doseg plana so osnovni pogoji uspešnega dela.

V svojem dosedanjem delu so si brigadirji pridobili bogate izkušnje. Graditvi hidrocentrale Mavrovo so v prvi izmeni v dvomesečni borbi za izpolnjevanje operativnega plana dosegli vidne uspehe. Izkopali so 80 tisoč 750 kub. metrov zemlje. Očistili 60.764 m² trave in humusa itd.

Gozdni mož

V Rožu imenujejo Gozdnega moža: Horni mož. V okolici Slovenjega Plajberka v Rožu so svoje dni redili le živino in obdelovali polje. Pozneje pa so kopali tam tudi svinee, to pa šele od onega časa, ko so ujeli Gornega moža. To je bilo tako:

Na Tomaževi planini na Žingarci je pastirjem večkrat zmanjkala smetana. Dognali so, da jim Gorni mož posnema mleko. S silo pa se niso upali pregnati malavdra¹⁾. Zaradi tega so se poslužili zvijače. Kadar se jim je zdelo, da jih velikani opazuje iz gozda, so pili iz velike brente in glasno hvalili dobro pijačo. Potem pa so napolnili brento z žganjem, jo pustili na mestu in odšli. Gorni mož je kmalu potem prišel k brenti in se napil, da ga je zanašalo. Sedaj so planili pastirji po njem in ga zvezali s srebrotom, ker obdrži Gornega moža le vezilo iz te rastline. Ko so velikani odgnali po Pistoti, je Divja žena vpila za njim: »Krava pijana, ali ti nisem rekla, da samo mleko pij!«

Gornega moža so pripeljali k cerkvi in vsi Blajberžani so se zbrali okoli njega in zijali v kosmatince. On pa je gledal kakor zaboden bik, da se ga nihče ni upal dotakniti. Ženske so kosmatince zmerjale: huncvit²⁾ malopridni, ali boš še mleko posnemal? Tarban³⁾ nemarni, ne boš se več iz Žingarce na Hirlovec premikal, pa se po našem delu pone-

snajil, kar pripravi se na poslednjo urol!

Gorni mož se je hotel rešiti z grožnjami in je obetal, da bo Vrtačo in Žingarco na Plajberk zvalil. Ko grožnje niso zalegle, je milo prosil, da bi ga izpustili. Nič ni dosegel. Sedaj je obljubil, da pokaže zaklad in da bo obogatil ves Plajberk. To je izdalo. Pokazal je potem kraje v Radoški in na Razpotju, kjer naj kopljejo in bodo našli rudo.

Kosmatince so izpustili. Ko je bil že v Gozdu, se je norčeval: »Imeli ste ptico, pa jo niste znali oskubiti! V Plajberku je toliko srebra in zlata, da si še misliti ne morete, pa tega ne bo nihče nikdar videl. Povedati bi vam mogel tudi, zakaj je kozla⁴⁾ v orehu. Od mene pa tega ne boste več zvedeli. Za vas je svinec dovolj dober!«

Plajberžani so kopali na navedenih mestih in našli svinec. Gorni mož je odšel iz tega kraja, ko so ljudje pričeli streljati z možnarji. Preselil se je v Ravne v Podnu, kjer je pregnal Žalik žene v gore. V Ravnah prebiva še sedaj. Pijanec, ki gre skozi to hosto, ne pride zlepa iz nje. Gorni mož ga zapelje spet na ono mesto, na katerem je že bil.

¹⁾ malavdra = priimek velikana.

²⁾ huncvit = pesjan.

³⁾ tarban = priimek nerodnemu človeku, teleban.

⁴⁾ kozla = korec.

Kolo iz Brna

V veži mestne hiše visi kolo. Navadno, le bolj na hitro izrezano kolo. Kako pa je prišlo do tega, da ga razkazuje kot neko posebnost.

Takole je bilo in nič drugače.

Kolarski pomočnik je šel v Brno na delo. Ob poti je opazil ležečega človeka. Pripognil se je, da bi mu pomagal. Misli si je: Glej ga! Obnemogel je. Siromak! Toda človek je bil mrtev. Zdaj pa si je pomočnik mislil drugače. Joj, ko bi vedel, da je mrtev! Ne bi se zaustavljal. Prav res da ne! Se osumiti bi me kdo utegnil. Tako si je govoril sam zase ... Pogledal je skrivaj okrog sebe. Želel je, da bi ga nihče ne videl. Začel je bežati.

Videl pa so dogodek ljudje. Opazili so mrtveca. Mislijo so, da ga je ta, ki

beži, ubil. Hajd za njim! Dotekli so ga, ga premlatili in predali sodišču. Najsi je še tako trdil, da ga ni in ni ubil, so siromaka obsodili na smrt.

Ko je še zatrjeval, da je nedolžen, so sodniki le razmišljali: Kaj, če je nedolžen! Pogovorili so se med seboj. Kasneje so mu sporočili:

»Če boš v enem samem dnevu stesal kolo, ti verjamemo in boš prost, drugače ... pa že veš!«

Siromak je pred pričami podrl v gozdu drevo, ga razžagal, razkal, stesal pest in platišča in zvezde, pa sestavil kolo. Tako je hitel, da je pred časom opravil.

Res so ga pomilostili, kolo pa obesili v mestno hišo v večem spomin, da resnica vselej zmaga.

KONJI-VELIKANI

V Sovjetsko zvezo so prejšnje čase pogostoma uvažali tovrne konje iz tujine: belgijce, branbansone, francoske peršerone, šotlandske kloydosdesdalce, angleške šajre. Toda v ostrem ruskem podnebnju so ti konji le životarili; bolehalo so zaradi vlage. Mnogi iz med njih so imeli prekratek vrat in se niso mogli pasti.

V svojih domačih krajih, kjer je malo pašnikov, se tovrni konji niso pasli, marveč so stali pri jaslilih in se ob njih krmili.

Kolhozi so nujno potrebovali lastno pleme konj, močnih in obenem prilagojenih življenjskim pogojem v Sovjetski zvezi.

Pa so se sovjetski znanstveniki okoristili z znanimi nauki učenjaka Darwina o spreminjanju življenjskih oblik s pomočjo umetnega odbiranja ali selekcije in sklenili vzrediti novo pleme težkih tovrnih konj.

Po dolgoletnem vztrajnem prizadevanju so na farmah kolhozov vpeljali novo pleme težkih konj.

Toplega avgustovega dne so pripeljali v mesto Vladimir na razstavo konj 400 najboljših glav. To so bili konji novega plemena.

Nakrmljeni, gladko skratčeni in osnaženi konji, s trakovi vpletenimi v grive, so nestrpnost kopali zemljo z velikanskimi kopiti. Bilo je, kakor da se ob vsakem takem udarcu zemlja strese. Konji so bili tako visoke rasti, da jim vsak človek ni mogel nadeti uzde. Noge

teh tovrnih konj so bile tako čvrste in trdne, da bi na pogled sodil, da so vlitje iz jekla.

Nekoliko teh tovrnih konj so vpregli v vozove, da bi jih preizkusili v hitrosti. Na voz pa so jim naložili po 3 do 4 tone (3000 do 4000 kg) peska.

In kako so konji potegnili tolikšno breme?

Žrebec »Šaron« je z dvema tonama premeril v eni sami uri 7 km. Žrebec »Perec« je prepeljal 4 tone tovora v poldrugi uri 10 km daleč.

Najbolj pa so si gledalci na razstavi občudovali žrebca po imenu »Granit«.

K njegovi vpregi so priključili dva traktorska voza s tovorom. »Granit« je z lahkoto potegnil težko breme. Tedaj so pričeli spotoma še dodajati k tovoru. Naložili so mu vse vreče s peskom, ki so stale že pripravljene ob cesti in »Granit« se kljub temu ni ustavil. Stopal je in stopal v ravnem, enakomernem, mogočnem koraku.

Ko so stehali ves tovor, se je izkazalo, da je »Granit« peljal 10.500 kg (ali 640 pudov). Za prevoz tolikšnega bremena bi bilo potrebnih sedem eno in pol tonskih ali trije tritonski tovrni avtomobili. Vedeti je treba, da ima vsak tritonski avtomobil motor 40. tih konjskih sil. Zdaj lahko razumemo, zakaj kolhozniki šegavo pravijo, da je »Granit« konj s stotimi konjskimi silami.

Vsi vladimirski težki tovrni konji

daleč presegajo po svojih močeh vse tuje tovrne konje. Vsak izmed njih z lahkoto pelje dve do tri tone tovora deset in deset km daleč brez oddiha. Če pa ga vprežejo v dvovprežni plug, preorje na dan cel hektar zemlje.

Le 5 in pol grama železa

Brez železa bi ne bilo ne strojev ne orodja in kar je glavno: na zemlji bi ne bilo nobenega živnega bitja. Kajti brez železa v telesu ne bi mogli dihati, nobenega uda ne bi mogli dvigniti, skratka: brez te kovine ne bi mogli živeti ne človek ne žival. Koliko pa je v našem telesu te važne kovine? Malo, zelo malo! Ako bi odvzeli iz telesa odraslega človeka vse železo, bi ga ne dobili več kot 5 in pol grama!

A vendar zadostuje ta neznatna količina železa, da spravi v tek življenjska delovanja v našem telesu.

Železo je za nas isto tako življenjsko važno, kot so važni vitamini za naše zdravje. Četudi se nahaja v našem telesu v majhnih množinah, vendar opravlja različna dela. Najvažnejša je naloga, ki jo izvršuje v naši krvi. — Glavni sestavni del naše krvi je železo. V telesu odraslega človeka ima kri okrog 25 milijonov rdečih krvnih teles in v vsakem je nekaj železa. To železo omogoči naši krvi, da vrši svojo nalogo, to je, da porazdeli po vsem telesu ves kisik, ki z dihanjem prihaja v naša pljuča.

Železo v krvnih telesih se zveže s kisikom v naših pljučih. Torej tako rekoč zarjavi. Tej mešanici železa in kisika pravimo železni oksid. Svetlordeča, z železnim oksidom mešana kri dirja nato v vse dele našega telesa. Ko pride do tkanih in čutil, že čakajo na ta oksid delci železa, ki se tam nahajajo. Ti delci železa odvzamejo železu v krvi ves kisik. Tkanine in čutila se s tem kisikom poživijo. Železni delci v krvi iščejo zdaj zvezo s kakšno drugo snovjo in se ko zvežejo z ogljikovim dvo-

Zdaj je v kolhozih vladimirske in ivanovske oblasti čez 12.000 čistokrvnih težkih tovrnih konj. Pri vseh svojih neznanskih močeh so vladimirski konji zelo ubogljivi in pohlevni. Razumni so in bistri.

kisom, ki ga dobe v celicah. Zvezani z ogljikovim dvokisom zdirjajo spet v pljuča in jo zamenjajo s kisikom, ki ga je človek medtem vdihnil. Ogljikov dvo-kis človek izdihne, a železni delci s kisikom gredo spet svojo pot po krvi. Ta igra železa se neprestano vrši, dokler človek diha.

Železo se v človeškem telesu ne nahaja le v krvi, ampak povsod. V jetrih in v vranici je celo nekaka zaloga železa. Ta ima nalogo pomagati tema organoma v njihovem boju proti boleznim. V jetrih so cela grobišča raznih bakterij. Železo ima lastnost, da se takoj zveže z raznimi strupi, ki so človeku škodljivi. Vrši torej delo zdravnika v našem telesu. Ko pride v jetra kak škodljiv strup, pridrve od vseh strani železni delci in se začno vezati z njim, dokler si vsega med seboj ne razdele. Tako preprečijo strupom vršiti svoje škodljivo delo. Ako vbrizgamo železo v žile, tedaj kmalu izgine iz žil in se naseli v jetrih.

Hrana dovaja telesu toliko železa, kolikor ga potrebuje. Železo se nahaja v vsaki hrani v večjih ali manjših količinah. Želodčna kislina izloči železo iz hrane. Iz kuhane hrane izloči več železa kot iz surove. Tako izloči želodčna kislina iz presnega zelja 137 delov železa, medtem ko ga izloči iz kuhanega 200 delov. Iz surovih telečjih jeter izloči 3074 delov, iz praženih pa 4643. Ljudje, ki imajo premalo želodčne kisline, ne morejo dovajati telesu dovolj železa. Takj ljudje so slabokrvni in bledični.

Ali poznate pesem o lepi Vidi? Naš največji slovenski pesnik dr. France Prešeren jo je prepesnil. V tej obliki pozna to ljudsko pesem menda prav vsak naš človek.

Vzemimo pesem »Lepa Vida« v roke. Poglejmo, koliko posameznih črk bi potrebovali, če bi hoteli to pesem natisniti na primer s tistimi ročnimi stavnicami, ki jih imajo otroci za igranje.

Pesem ima 82 vrstic ali verzov. Da bi lahko sestavili vseh teh 82 vrstic, bi na primer potrebovali: 29 B, 60 P, 72 S, 67 T, 54 M, 74 N, 68 D, 87 J, 41 V, 111 L ... itd. Če bi takole preiskali vso pesem, bi ugotovili, da v vseh 82 vrsticah ni nobene črke F.

Nekaj podobnega je tudi pri drugih slovstvenih delih. Lahko rečemo, da ni pionirja, ki ne bi poznal Levstikove povesti »Martin Krpan«. Precej dolga je, celo uro bi jo morali brati. Kaj mislite, kolikokrat je moral stavec, ki je povest prepisoval na stroj, udariti po tipki s črko F? — Samo enkrat! Črka F je v vsem »Martinu Krpanu« samo v besedi »Štefan«.

Prešeren je napisal obsežno pripovedno pesem »Krst pri Savici«. V pesnitvi najdete samo eno črko F in sicer v besedi »goljufiva«. V Prešernovem »Sonetnem vencu« bi našli črko F zapisano dvakrat — obakrat pa v besedi »Orfej«.

Naš ljudski umetnik, pesnik Oton Župančič je v svoji pesmi »Duma« zapisal črko F trikrat (v besedah: fantom, fig, Vestfalija).

Če ste brali povest »Petelinje pero«, ki jo je napisal pisatelj Venčeslav Vinkler, ste morda opazili, da je stavec, ki je povest stavil, udaril po črki F samo takrat, kadar je moral zapisati besedo »fant« v različnih sklonih.

Zakaj tako? Ali imajo pisatelji in pesniki nekak odpor do te črke? Ali jim je črka F zoprna?

Ne bi mogli reči tako. Redkost črke F namreč ni slučajna. Ni pisatelja, ki bi je namenoma ne zapisoval. Poizkusite napisati dve ali tri vrstice brez črke K ali R. Videli boste, da ne bo lahko, če

ne celo nemogoče! Vprašali boste: Zaka?

Prav gotovo ste se že igrali med seboj takole: Izbrali ste iz abecede poljubno črko in potem tekmovali, kdo bo znal zapisati več besed (imen, mest, rek, gora, rastlin, živali, oseb), ki se začnejo z izbrano črko. Poizkusite enkrat pri tej igri uporabiti črko F. Pred igro pa zahtevajte, naj vsakdo napiše le slovenske besede! Lahko predlagate tudi, naj vam vsakdo napiše samo pet slovenskih besed, ki se začnejo s črko F. Celotno lahko brez skrbi, da te naloge ne bo nihče rešil. Tovariši se vam bodo morda začeli smejati in hitro pisati: Fant, fajfa, fara, figa, fižol, falot ... Pokazali vam bodo list. Le ne dajte se zbegati! Stave še niste izgubili. — Fant ni slovenska beseda, dobili smo jo iz italijanščine (il fante). Fajfa je iz nemščine — die Pfeife, fara tudi iz nemščine: Pfarre, figa je latinsko ficus, fižol — latinsko phaseolus vulgaris, falot — iz nemščine valott ali morda iz francoščine falou.

Nalogo lahko ponovite v nekoliko drugačni obliki: Recite, naj vam tovariši napišejo slovenske besede, ki imajo črko F v sredini. Tudi te naloge ne bo lahko izdelati. Morda se bo eden izmed njih prepričal z vami, da je napisal pravo besedo, n. pr. frfolati. Mirno mu lahko poveste, da je »frfolati« beseda, ki opo- naša naravne glasove. Take besede pa so po vseh jezikih podobne. Z besedo »goljufija« pa je tako kakor s tistimi, ki smo jih prej navedli. Privzeli smo jo iz italijanščine: il giglioffo.

Po vsem tem, kar smo do sedaj ugotovili, lahko rečemo tole: Črka F ne zapisuje slovenskega glasu. Pišemo jo le v tujkah in v nekaterih besedah, ki oponašajo naravne glasove. Besed pa, ki smo jih prevzeli v slovenščino iz tujih jezikov, je v našem čistem ljudskem jeziku malo. Ker je malo takih besed, je malo tudi črk F. Zares črka F prav redko najdete napisano v naših slovstvenih delih. Naši pesniki in pisatelji so ljubili svoj narod, jezika so se učili pri ljudstvu. Ker so svoj materin jezik ljubili, so pisali čistega, lepega.

DVANAJST PALČKOV-MALČKOV

»No, da!« se bratec Julij pobaha. »Sejala sta vidva, jaz bom pa žel! Me ne človek bo vesel. Na polju žito bo požel. Vse kašče z njim napolnil bo!« Julij pod roko je snop vzel, zažviž-

gal pesem prelepo in šel v prelepi svet. Ko vrnil se je spet, zavriskal je glasno:

»Tako, preljubi palčki — malčki, tako je v svetu zdaj bilo:

PREPIR IN SODBA

Možek Ježek je srečal ženico Krtico in dejal:

»Jaz sem si nekaj izmislil.«

»Kaj pa takega?« je vprašala ženica Krtica.

»To sem si izmislil, da bi bilo dobro, če bi midva posejala pšenico, pridelek pa pravično delila.«

»Pravi! Kar začniva!«

Krtica je orala. Ježek je sejal. Ko je pšenica dozorela, sta požela. Klasje sta zmlatila. Prišla je ura delitve.

Možek Ježek je vzel merico, jo napolnil do polovice in stresel pšenico pred ženico Krtico: »To je zate. Zdaj bom pa zase odmeril.« In je Ježek odmeril zase zvrhano merico.

»Stoj, možek Ježek!« se je uprla Krtica. »To ni tovariška delitev! Meni si odmeril skoro prazno, a sebi polno! Ti si samo sejal, to ni težko. Oranje je težje. Poglej! Skoro vse krempeljčke sem pri oranju obrabil!«

»Ni res! Setev je težja!« je vzkliknil Ježek. »Pa ti sej, če moreš. Orati zna tudi vol. Seje pa le človek. To je umetnost vseh umetnosti. Jaz pa nisem le sejal, sem tudi njivo pobral!«

»Saj si sam dejal, da bova pravično delila!«

»Seveda sem rekel. In še pravim tako. Pravično! Jaz sem opravil dvojno delo, toraj dobim dvojno plačilo!«

»Dobiš ga, če ti ga bo hotel kdo dati!« je zavpila ženica Krtica. Možek Ježek in ženica Krtica bi se bila stepla, če ne bi bila isti hip prišla mimo sodnica Lisica.

»Zakaj se kregata?« je vprašala in si popravila naočnike.

Ježek je povedal vse od kraja in dejal: »Zdaj pa razsodi, sodnica Lisica. Kakor boš razsodila, tako naj bo!«

»Ali je tudi tebi prav tako, ženica Krtica?« je vprašala Lisica.

»Kakor boš razsodila, tako naj bo!« je prikimala Krtica.

»No, prav! Zdaj poslušajta oba. Zate, možek Ježek, naj bo slama. Kar vzemi jo in jo stlači v svojo vrečo. A zate, ženica Krtica, bo ena merica dosti za vso zimo. Kar ostane, naj vzame kdor je sodil. Vedno je bilo tako!«

Možek Ježek je spoznal, kake vrste

sodnik je Lisica. A je zatajil jezo in vprašal:

»Kako pa boš odnesla svoj zaslužek? Vreča ti manjka. Ako hočeš, ti bom jaz odnesel v vreči domov, ker si tako pravično razsodila.«

»Nikar se ne šali, možek Ježek!« je odgovorila sodnica Lisica. »Tvoja pleča so prešibka za polno vrečo pšenice.«

»Še drugačne tovore zmoreml!« se je pobahal Ježek. »Saj sem nosil v torbi vse tvoje mladičke, da jih rešim pred lovci!«

»Ali res?«

»Res, res. Nikar se ne čudi. Če ne verjameš, pa zlezi v vrečo. Ko da si

slamica, te bom dvignil in nosil.«

Ježek je razširil vrečo in Lisica je res zlezla v njo. Ježek je zavezal vrečo in dejal:

»Ženica Krtica, pomagaj mi oprtati sodnika!«

S težavo sta dvignila vrečo in jo vrgla Ježeku prek ramen. Bodice so zbolele Lisico, da je zavpila:

Kako si je pes poiskal tovariša

Nekoč je pes živel v gozdu sam. Postalo mu je dolgčas. Šel je po gozdu, da si poišče tovariša.

Šel je in šel, pa mu je naproti pritekel zajček.

Pes mu je rekel:

»Zajček, zajček, živi z menoj!«

»Naj bo,« je odgovoril zajček. »Bom!«

Našla sta v gozdu primeren kraj in ko se je zvečerilo, sta legla. Zajček je zaspal, pes pa ni mogel spati. Začel je lajati. Zajček se je nenadoma prebudil. Skočil je na noge in rekel psu:

»Čemu lajaš? Lahko bi te slišal volk; prišel bi in naju pojedel.«

Pes je umolknil in pomislil:

»Slabega tovariša sem si našel. Plaho srce ima. Volk se resnično nikogar ne boji.«

Pes je zapustil zajca in šel iskat volka.

Šel je in šel po gozdu. Naproti mu priteče volk. Pes reče volku:

»Poslušaj, volk, živi z menoj!«

Volk odgovori:

»Naj bo! V dvojje je bolj veselo.«

Zvečerilo se je. Spravila sta se spat.

Volk je zaspal. Tudi pes je legel. Opolnoči pa se pes zbudi in prične lajati. Volk se je prestrašil in pokaral psa:

»Čemu lajaš? Prišel bo medved in naju ubil.«

»No,« je pomislil pes. »Tudi volk ni bogve kako srčan. Na mah se je zbal medveda. Resnično, medved — junak je najmočnejši med vsemi.«

Pes se je otrese volka in šel iskat medveda. Spet je hodil po gozdu. Šel je, šel in naproti mu pride medved. Pes je stopil k njemu in dejal:

»Ej, medved — junak! Živiva skupaj!«

Medved je pristal. Preživela sta dan, nastala je noč. Medved je zadremal. Opolnoči je pes spet zalajal.

Medved se je prebudil, se preplašil, da mu je srce ušlo v žepe.

Prišel je zmerjati psa.

»Molčij!« je rekel. »Čemu lajaš? Slišal te bo človek, prišel in naju ubil.«

»Tudi ta je bojazljivec,« je pomislil pes. »Najbolje bo poiskati človeka.«

Pes je pobegnol od medveda.

Tekel je, tekkel, ves gozd je prehodil — človeka pa ni bilo nikjer. Končno je prišel na gozdni parobek in sedel, da bi

»Au-vau, možek Ježek, saj ti verjamem! Izpusti me!«

»Počakaj, to je šele začetek!« je odgovoril možek Ježek in odnesel vrečo z Lisico do mostu. Tam je vrgel lakomno sodnico v vodo.

Pšenico sta si zdaj možek Ježek in ženica Krtica tovariško razdelila: »Tebi pol, meni pol!«

KxRxIxZxAxNxKxA

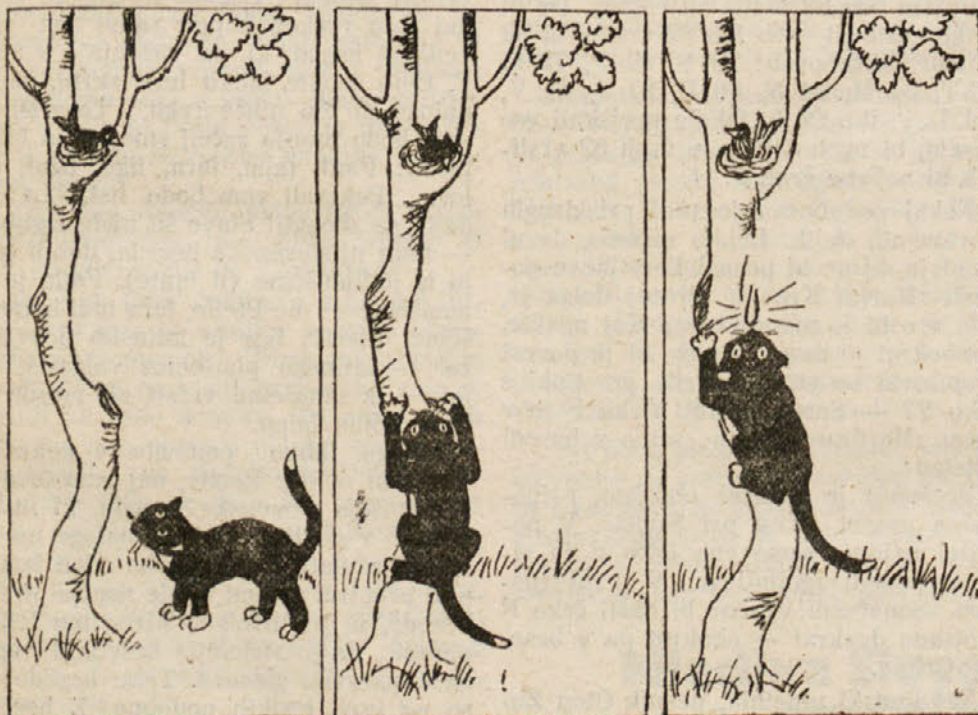
Vodoravno: 1 moško ime; 5 osebni zajemek; 6 noč brez konca; 7 moško ime; 9 električna sila; 10 posebna soba.

Navpično: 1 malo manj kot cesta; 2 edinica; 3 ravno tako, 4 dolina na Koroškem; 8 izraz iz glasbe.

REŠITEV PREŠTEVALNICE:

Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo.

SLIKE BREZ BESED

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Mladi moji prijatelji!

Najprej se vam moram zahvaliti za sprejeta pisma. Takoj sem videl, da ste na počitnicah, ker toliko pisemc že dolgo nisem sprejel, kakor pa v tem mesecu. Nepopisno sem vesel, da niste pozabili svojega prijatelja strica Jožo, ampak ste mu pisali toliko dragih pisemc, da danes res ne more odgovarjati vsakemu posameznemu pionirju in pionirki.

Že skoraj mesec dni ste zdaj na počitnicah. Gotovo ste preživeli v tem času že mnogo lepih uric polnih veselja in zabave. Na žalost imamo letos le bolj slabo vreme, tudi pravega sonca za kopanje nimamo. Toda kljub temu se lahko prav dobro povesešimo. Če je vreme že res preslabo, se pa vsedemo za mizo in vzamemo lepo in zanimivo knjigo v roko, pri kateri nam gotovo ne bo dolgočasno. Poleg tega se pa pri čitanju tudi učimo našega materinega jezika, ki se ga v današnjih šolah na Koroškem tudi v sto letih ne bomo mogli naučiti. Zato bomo tem rajši segali po naši lepi slovenski knjigi, ki nam bo olepšala marsikatero uro in vsakemu izmed nas nudila poučnega gradiva.

Pionirji in pionirke Slovenske Koroške! Pred nami je mladinski dan, na katerem bo nastopila naša mladina in tudi vi najmlajši. Po vseh krajih in občinah se zdaj vadijo mladinci in mla-

dinke za svoj nastop. Tudi vas, svoje prijatelje, sem videl na številnih vajah, kjer ste se vadili za fizikalni nastop in kjer ste se učili za kulturni spored. Ponosen sem bil, ko sem vas gledal, občudoval sem vašo spretnost. Posebno me je veselilo, da prihajate s takim navdušenjem in veseljem na vaje, ker se zavedate, da samo s požrtvovalnim in vztrajnim delom lahko dosežete lepe uspehe. Z vašim delom boste dokazali, da ste vredni imenovati se Titovi pionirji, ki ne poznajo nobenih zaprek in ovir.

Danes je žreb zadel Francija Radovič iz Kožentavre, ki sprejme za svoj dopis lepo knjigo.

Toplo pozdravlja vse svoje mlade prijatelje

stric Joža.

MLADA LETA

Mlada leta —
veja polna cveta;
v soncu guga
veter jo od juga,
priletela
ptičica vesela;
jo poslušam,
sam za njo poskušam;
pesem še izpeta ni,
veja že se obleti.

Oton Župančič